

እታ ሕልሚ ተመሊሳ

ርእይቶ ኣብ ‘ቃለ መጠይቕ’ ኣቶ ኢሳያስ ኣፈወርቂ

ደስበለ መሓሪ

ቃለ መጠይቕ ኢልካ ክትርድኦ ብሓቂ ዘጸግም መደረ ኢሳያስ ኣፈወርቂ ካብ መጀመርታ ክሳብ መወዳእታ ተኸታቲልካ ምሉእ ትሕዝቶ ናይቲ ክብሎ ዝደሊ ቀንዲ ሓሳባት ክትርዳእ ምፍታን "ጸሓይ ብምዕራብ ክትበርቕ ኢያ" ኢልካ ምትስፋው ዝቐልል ይመስለኒ። "ቃለ መጠይቕ" ኢሳያስ ኣፈወርቂ ከይከታተል ካብ ዘውስን ሓይሎ ዓመታት ሓሊፉ ኢዩ። ምኽንያቱ፡-

1. እቶም ‘ጋዜጠኛታት’ በቲ ንሱ ክብሎ ዝደሊ መሰረት ዝተዳለወ ሕቶታት ሓዞም ከም ዝቐርቡ ብሩህ ስለዝኹን፤ በዳሂ ሕቶታት ክለዓል ስለዘይጽበ፤ እቲ ንሳቶም ዝጥቀሙ ዘይሞያዊ ቃላት ንገዛእ ርእሱ’ውን ብርቱዕ ዓቕሊ ዝሓትት ስለዝኹን።
2. ኢሳያስ ኣፈወርቂ ኣብ ኹሉ ዝህቦ ‘ቃለ መጠይቕ’ ንጭቡጥ ሕቶታት ጭቡጥ መልሲ ዘይህብ፤ ካብ ኣብ ቀረባ ዘሎ ኣብ ርሑቕ ዘሎ ሽግራት ኣልዒሉ ፖለቲካዊ ፈላስፋ መሲሉ ከደናግር ዝፍትን፤ ካብ ናይ ኤርትራን ህዝባን ሽግር ናይ ዞባን ካልእ ዓለምን ሽግር ክትንትን ከም ዝመጣጠርን ከም ዝህውትትን ዝተረጋገጸ ሓቂ ስለዝኹን ኢዩ።

ኩይኑ ግን፡ እቲ ዝካየድ ዘሎ ሕልኽልኽ ዝበለ መስርሕን ኣብ ህዝቢ ዘሎ ትጽቢትን ብምግንዛብ እንታይኩን ኢሉ ይኸውን ካብ ዝብል ሃንቀውታ ተበጊሰ፤ ብቐጥታኳ ክከታተሎ እንተዘይከኣልኩ፤ ነቲ ቅዳሕ መደረ ደጋጊመ ክሰምዕ ወሲነ። ካብቲ ዝገመትኩዎ ኣይረሓቐን። ብናተይ ግንዛቤ ድማ እቲ ፍሩይ ዝመስለኒ ነጥብታት እነሆ፡-

ሓንቲ ካብተን ደጋጊሙ ዝስንድወን ዘረባታት ክትግንዘባ ትኽእል ነጥቢ እታ ጉብለል ናይ ቀርኒ ኣፍሪቃ ኬንያ ንምርኣይ ዝትምንያ ሕልሚ ኢያ።

ንነዊሕ ዓመታት ሓንሳብ ኣብ ባጽዕ፡ ሓንሳብ ኣብ ዓዲ ሃሎ ስፊሩ ሓውሲ ባሕታዊ ሂወት ክመርሕ፤ ካብ ህዝቢ ኤርትራ ኩነ ካብ ህዝቢ ዓለም ተኸዊሉ ዘሕልፎ ዝነበረ ናብራ ተገላጊሉ ዶክተር ኣብይ ብዝፈጠረሉ ዕድል ክሓልማ ጀሚሩ ከምዘሎ ካብዚ ‘ቃለ መጠይቕ’ ጥራይ ዘይኩነ ካብቲ ምስ ዶክተር ኣብይ ዝተራኸበሉ ዝተፈላለዩ ኣጋጣሚታት ዘርኣዮ ዘይልሙድን ንህዝቢ ኤርትራ ዘሕፈረን ዘዋረደን ብዙሕ ክስተታት ክረጋገጽ ዝኽእል እመስለኒ። እዛ ሕልሚ ዚኣ ኣብ ዝተፈላለዩ እዋናት ብመልክዕ ኮንፈደራሽን ኢትዮጵያን ኤርትራን፤ ብመልክዕ ኢጋድ፤ ወዘተ፤ ትበቑልን ትሓርርን ዝነበረት ሓሳብ ኢያ። ኣብዚ እዋንዚ ንምትግባራ ባይታ ዝጠጠሓላ መሲላ ትርኣዮ ኣላ። ን4-5 ሚልዮን ዝኣክል ዝህዝባ ሃገረ ኤርትራ ከማሓድር፤ ከማዕብልን ሽግራታ ክፈትሕን ዘይከኣል ኢሳያስ ኣፈወርቂ፤ ብዛዕባ ሃገራት ማይክሮ ናይል፤ ብዛዕባ ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ፤ ብዛዕባ ዞባ ቀይሕ ባሕሪን ወሽመጥ ዓረብን (ናይ 300 ሚእቲ ሚልዮን ህዝቢ) ሽግራት ክፈትሕ፤ እሞ ድማ እዚ ሽግራት ዚኣ ካብ ሽግራት ኤርትራን ኢትዮጵያን ተፈልዩ ክርእ ዘይከኣል፤ መጀመርታ ሽግርና ንፍታሕ፤ ንሱ ይጽነሓልና ክበሃል ዘይከኣል እናበለ ደጋጊሙ ክተፍእ ምስማዕ፤ ኣብ ህዝቢ ኤርትራ ዘለዎ ንዕቀትን ጽልእን ዘርኢ ካብ ምዃኑ ሓሊፉ ካልእ መግለጺ ክወሃቦ ኣይከኣልን። ክሓልም ዝኽእልሎ የለን፤ ኣብ ልዕሊ ህዝብናን ኣብ ልዕሌናን ከሽካዕልል ግን ክንፈቕድሉ ኣይግባእን... ኣይግባእን... ኣይግባእን። ህዝቢ ኤርትራ ሓንሳብ-ክልተሳዕ ኣብ ዓመት ኣብ ተለቪዥን ወጺእካ ብትህቦ ወደሳን ናእዳን ዝዕንገል ከምዘይኩነ ዘይፈልጥ ኣይኩነን፤ ተስፋኡን ዓቕሉን ይጽንቀቕ ከምዘሎ’ውን ርኡይ ኢዩ።

እቲ ካልእ ካብዚ ‘ቃለ መጠይቕ’ዚ ክርድኦ ዝኽኣልኩ ነጥቢ እቲ ዝተኣዘዞ ዝፍጽም ጋዜጠኛ ‘ናይ ዝነደዩ ሓይልታት ዝዘርግሕዎ ዘመተ’ ኢሉ ዘቐረቦ ሕቶ ዝምልከት ኢዩ።

መልሲ ኢሳያስ፡ እቲ ፈላጥ ንክመስል ንነብሱ ላዕሊ ሰቂሉ ንካልኦት ንምንእኣስ ዝገብሮ ፈተነን ግዕዙይ ቃላቱን ንጐድኒ ገዲፍካ፤ ብሕጽር ዝበለ ነዚ ይመስል፡-

ዝነደዩ ሰብ ከምዝነደዩ ኣይቅበልን፤ ኣይኣምንን፤ ቦቲ ካልእ ወገን ድማ፤ እቲ ለውጢ ቅልጡፍ ብምኃን ዘይተጸበይዎ ነገታት ኢዩ፤ ክርድእዎ ኣይከኣሉን፤ ክወሓጡሎም'ውን ኣይከኣሉን፤ ጭንቀት ፈጠራሎም፤ ... ወዘተ፤ ኢሉ ነዊሕ ድሕሪ ምህውታት፤ ብዙሕ ግዜ ስለዝደጋገመ ግን ሓቂ መሲሉ ከይረኣ ጥራይ ኢየ ዝሃረበሉ ዘሎኹ ይብል። ቀጺሉ እቶም ዝነደዩ ዝበሃሉ ሰባት ይዝርግሕዎም ዝብሎም ነጥብታት ይጠቅስ፡-

- ናይ ኤርትራ ውሽጣዊ ሽግራት ጌና ኣይተፈትሐን ይብሉ፤
- ናይ (ገደብ ኣልቦ) ሃገራዊ ኣገልግሎት የልዕሉ፤
- ናይ ዶብ ዘይምሕንጻጽ ጉዳይ፤
- ናይ እሱራት ጉዳይ፤ ...ወዘተ፤ (ናይ ቅዋም ዘይምትርጓም ንሱ ዝረሰዓ) ከምዝኹን ይጠቅስ።

እቲ ዘሕፍር ግን ነቲ ባዕሉ ዘልዓሎ ናይቶም 'ዝነደዩ' ጉጅለታት ነጥብታት'ውን እንተኹን ዝነደዩ ሓሳባት ምኃን ዝገልጽ ዝኹን ይኹን መብርሂ ኣይሃበን፡ ብሓቅነት ናይቶም ዝነደዩ ዝብሎም ሕቶታት ግን ከም ዝሓረቐን መንፈሱ ከምዝተረበሸን ብግሁድ ተንጸባሪቐ። ካብቲ መሰረታዊ ሕቶ ክሃድም፤ እናደጋገመን እናተመላለሰን ክገልጽ ዝፍትን እቲ ዝያዳ ኣገዳስን ኣተኮሮ ክወሃቦ ኣለዎ ዝብሎ ናይተን ኣርባዕተ ዞባታት ብደሆታትን፤ ኣብ ኢትዮጵያ ዝኸይድ ዘሎ ወጥርታትን ኢዩ።

መዋእላት እናቈጸረ ኩናት ባድመ፤ ኩናት ሓኒሽ፤ ኩናት ምስ ጅቡቲ ዝተወልዕሉ ምክንያት፤ ኣመሪካ ንዓለም ክትቈጽጸር ካብ ዝነበራ ድልየት ተበጊላ፤ ነዚ ስትራቴጂኪ ዕንቅፋት ዝኹንት ኤርትራ ንምድኻም ኣብ ቀጻሊ ናይ ዶባት ቅልውላው ንምጽማድን ብዝተሓንጸጸ ውዲት ዝተኸየደ ኩናታት ምኃን ክነግርና ይፍትን ኣሎ። ኩሉ እቲ ዝተኸየደ ናይ ዶብ ኩናታት ብሽምግልናን ብምርድዳእን ክፍታሕ ይከኣል ኔሩ ኢዩ፤ ይብልና ኣሎ።

ኣቶ ኢሳያስ! ጠንቂ ናይዚ ኩሉ ኩናታት ኣመሪካ ምኃን ትፈልጦ ካብ ነበርካ፤ ብሽምግልናን ብምርድዳእን ክፍታሕ ተሸኢሎ ምንባሩ ካብ ኣመንካ፡-

- ስለምንታይ ድኣ እዞም ኣሽሓት ዕሽላት ኤርትራውያን ኣብ ሓዊ ጠቢስካ ንህዝቢ ኤርትራ ብርቱዕ ስቓይን መከራን ከምዝወርዶ ጌርካ፤
- ስለምንታይ'ከ ነቶም ናይ ዶብ ሕቶ ብምርዳዳእን ብሽምግልናን ክፍታሕ ኣለዎ ዝበሉ ጉጅለ 15 'ተንበርክኹቲ'፤ 'ከዳዓት'፤ 'ሸየጥቲ ሃገር'...ወዘተ፤ ኢልካ ኣጸሊምካ ኣብ ገዳጉዲ ኣሕቂቐካዮም፤
- ስለምንታይ'ከ እቲ ብኣመሪካን ርዋንዳን ዝተፈተነ ናይ ሽምግልና መደብ ነጺግካዮ፤

እቲ ዝገርመካ ኣቶ ኢሳያስ ከምቲ ኣቦታትና ዝብልዎ "ዘወቕዐ እንተረስዐ ዝተወቕዐ ኣይርስዕን" ግዲ ኩይኑ፤ ንስኻ ንታሪኽ ከም ዝጥዕመካ ጌርካ ከተንብባን ክትገልጽን እቲ ናይ ምድንጋር ባህርኻ ዝፈቐዶ ስለዝኹን ክትቅጽሎ ትኸኣል ኢኻ፤ እንተ እቶም ንስኻን እቲ ተኣዚዙ እናተሸቑረረ ዝሓተተካ ጋዜጠኛን "ዝነደዩ" ኢልኩም እትጽውዕዎም ኤርትራውያን ግን ንታሪኽ ከምቲ ዝነበሮ ከንብቡን ክገልጹን ስንምግባራዊ ባህሪኦምን ግቡኦምን ስለዝኹን ንህዝብና ካብ ምሕባር ጠጠው ኣይክብሉን ኢዮም።

ሕጂ'ውን ኣብ መንጎ ኢትዮጵያን ኤርትራን ዝተወሰደ ናይ ሰላም ስጉምቲ ብመትከል ካብ ልቢ ንድግፎ ምኃን ደጊምና ድሕሪ ምርግጋጽ፤ ንህዝቢ ኤርትራ ንመሓላልፎ መልእክቲ ካብ ኢሰያስ ራህዋ ምጽባይ ገዲፍኩም ካብ ስልጣን ክወርድ ቃልስኹም ኣበርትዑ፤ ብሓደ ድምጺ ድማ፡-

1. እዚ ናይ ሰላም መስርሕዚ ዘላቂ ክኸውን ብቐዳምነት ዶብ ናይ ክልቲኡ ሃገራት ተሓንጺጹ ዜግነት ህዝብታትን ልዑላውነት ሃገራትን ክረጋገጽ ኣለዎ። ብሓፈሽኡ ኣብ መንጎ ህዝቢ ኢትዮጵያን ኤርትራን ብፍላይ ድማ ኣብ መንጎ ህዝቢ ኤርትራን ህዝቢ ትግራይን ነባሪን ሓቢርካ ናይ ምዕባይ መንፈስ ክስፍንን ዱልዱል ክልተኣዊ ዝምድና ክፍጠርን እንተኮይኑ ተሳታፍነት ህዝቢ ክስገር ዘይግበኦ ዕማም ምኃን ኣሚንካ ምቅላስ።
2. እቲ ንነዊሕ ዓመታት ናይ ንእስነት ዕድመ መንእሰያት ዘላደዩ ገደብ ኣልቦ ሃገራዊ ኣገልግሎት ኣብ ንቡር ሕጋዊ ቦትኡ ክምለስ ወዓል ሕደር ዘይበሃሎ ሕቶ ምኃን ደጊምካ ምርግጋጽ።
3. ኩሎም ናይ ፖለቲካ፤ ናይ ሕልናን ናይ ሃይማኖትን እሱራት ብዘይ ቅድመ ኩነት ክፍትሑ።

4. እቲ ንዓመታት ኣብ ከብሒ ከምዝኣርግ ዝተገብረ ቅዋም ኤርትራ ኣብ ግብሪ ክትርገም፣ ኢልኩም ተለዓሉ

ንሕና ከም ኤርትራውያን መጠን ብቐዳምነት ክንፈትሖ ዘለና ጸገምን ኣብ ቁጠባዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ማሕበራዊን ባህላውን ሂወት ህዝብና ክውሰድ ዝግበኦ ስጉምታታት ከነተኩር ናይ ግድን ይኸውን። ገዛኻ ከየጽረኻ ገዛ ካልኦት ከተጽሪ፣ ሽግራትካ ከይፈታሕካ ሽግራት ካልኦት ከም ሽግርካ ክትወስዶምን ክሳብ ዝፍትሑ ክትጽበን ምሕላም ንኢሳያስ ንግደፈሉ። እዚ ውጥንዚ ኢሳያስ ስልጣኑ ንምንዋሕን እንተኮይንሉ ድማ ንሓጺር እዋንውን ይኹን ጐብለል ናይቲ ዘባ ኩይት ክርእን ውልቃዊ ዝንኡ ንምዕባይ (ድሮኳ ኣዋርቕ ክስለም ጀሚሩ ኣሎ) ዝፍትኖ ዘሎ ምድንጋር ምኽኑ ተገንዚብና ካብ ስልጣን ንምእላዩ ቃልስና ከነበራትዕ ይግባእ።

"መን ኣሎ ከምዚ ህዝቢ'ዚ ጸኒዑ ተጽብኦታት ተጻዊሩን ሰጊሩን ዝተዓወተ" ጥቕሲ ካብ ቃለ መሕትት ኢሳያስ ኣፈውርቂ (03/11/2018)።

እዛ ምልእቲ ሓሳብ'ዚ ኣብ ግዜ ብረታዊ ቃልሲ ኩነ ኣብ ግዜ ነጻነት፣ ህዝቢ ኤርትራ ዘርኣዩ ነቕ ዘይብል ዓቕሊ፣ ትብዓትን ተጻዋርነትን ተመልክት ሓቂ'ኳ እንተኹነት፣ ካብ ኣፍ ኢሳያስ ምውጻእ ግን ዘስደምም ኢዩ። ምኽንያቱ እቲ ኣብ ባይታ ዝተራእየን ዝርእ ዘሎን ሓቅታት፣ ኢሳያስ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ምልጋጽን ምኽክሮላልን ጥራይ ዘይኮ። ንዕቀት፣ ጽልኢ፣ ብደዐን ትምክሕትን ከርኢ'ምበር ደባሲን ከሓሲን ተግባራት ክፍጽም ኣይተራእየን።

ኣብ ሕሉፍ ዓመታት ዘሕለፎ ከቢድ ጭንቅን ጸበባን ከይኣክል፣ እቲ ሎሚ ዘተምበሆ ዘሎ መጻኢ ዕድል'ውን ናብ ካልእ ሕልኽልኽ ዝበለ ኩነት ዝመርሖምበር ናብ ሰላምን ራህዋን ህዝቢ ኤርትራ ዝጥምት ኣይኩነን። ከምቲ ኢሳያስ ዝሓስቦን ዝገልጽን ዘሎ እንተኹይኦ፡-

1. ናይ ዶብ ሕቶ ጥራይ ፈሊና ንርኢ እንተኹይንና እቲ ተበጺሑ ዘሎ መድረኽ ኣይክንርድኦን ኢና። እቲ ኣብ መንጎ እዘን ክልተ ሃገራት ተጀሚሩ ዘሎ ዝምድና ካብኡ ንላዕሊ ዝጥምት ኢዩ። ኣብ ጽቡቕ ናይ ምትእምማን ደርጃ በጺሑ ኣሎ፣ እንተኹን ግን እዚ ጥራይ እኹል ኣይኮነን፣ ክልቲኦ ሃገራት ኣብ ዝተፈላለየ ናይ ልምዓት ሜዳታት፣ ማለት ኢንዱስትሪ፣ ትሕተ-ቅርጺ፣ ኣጠቓቕማ ወደባትን ጸጥታዊ ውሕስነትን... ወዘተ.፣ ዝምልከት መደባት ክሕንጽጽ ኣለዎ ጥራይ ዘይኮነ ክወሃድ'ውን ኣለዎ። ስለዚ እቲ ዝጽበየና ዘሎ ዕምማን ከቢድን ሰፊሕን ስለዝኹነ ህዝብና ክርደኦን ክቀራረበሉን የድሊ። ነዚ መደባት'ዚ ንምትግባር "ኣብ መዓልቲ 48 ሰዓታት" ክንሰርሕ ክግበኣና ኢዩ።

2. ናይ ኢትዮጵያን ኤርትራን ምትእምማንን ሓቢርካ ምስራሕን ጥራይ'ውን እኹል ኣይኮነን። እተን ናይል ዝፈሰሰን ሃገራት ቀርኒ ኣፍሪቃ፣ ቀይሕ ባሕርን ወሽመጥ ዓረብን ሽግራት ብሓፍሽኡ ናይቲ ምሉእ ዘባ ኩነታት'ውን ክንፈትሖ እንተዘይክኢልና ንበይንና ናብ ንበጽሖ የብልናን። ዘስምዕ ቅኔ'ዩ ዝቃነ ዘሎ።

ካብዚ ኩሉ ሓተታ'ዚ ክርዳእ ዝከኣል፡-

- ናይ ዶብ ምሕንጽጽ ሕቶ ጸገም ኣይነበረን፣ ሕጂ'ውን ጸገም ኣይኮነን፣
 - ህዝቢ ኤርትራ ኣነ ብሂወት ክሳብ ዘሎኹ ራህዋን ሰላምን ኣይትጸበ፣
 - ኣባላት ሃገራዊ ኣገልግሎት ክትሰናበቱ ዘይኩነስ፣ ዕጽፊ ናይቲ ክሳብ ሕጂ ክትሰርሕዎ ዝጸናሕኩም ክትሰርሑ
- ስነ-ኣእምሮኣዊ ምድላው ግበሩ፣
- ናይ ቅዋምን እሱራትን ሕቶ'ሞ ነዴኺ ማይ ውረድላ ኢዩ ዝመስል።

መኣስ ከምዝካየድ ዘይተሓበረ፣ ምናልባት'ውን መብጽዓ ጥራይ ኩይኦ ክተርፍ ዝኽእል፣ ኣብ ውሽጣዊ መደባት ዘተኩር ካልኣይ ክፋል 'ቃለ መሕትት' ኣብ መደብ ከምዘሎ ተሓቢሩ ኣሎ። እቲ ዘቕርቦ ህውተታ ምግማት ዘጸግም ኣይኮነን። ነቲ ኹሉ ኣብ ኣዋሳን ኣብ ኦሞን ዝረኣዩ ትካላት ኢትዮጵያ ኣብ ኤርትራ ክትርጉምን፣ ዓሰብን ባጽዕን ምጥቃም ዘድልዩ ትሕተ-ቅርጽታት ናይ ምድላው ፕሮጀክታት ክገልጽ

ሸንኮለል ከም ዝብልን ምግማት ምጥንቋል ኮይኑ ክርእ ዝኸእል ኣይመስለንን። እዚ መደባት'ዚ ንምትርጓም ዘድሊ ቊጠባዊን ፋይናንሳዊን ዓቕሚ ካብ ስዑዲ፣ ኤሚራት ዓረብን ኢትዮጵያን ከም ዝፈስሱ'ውን ምግማት ዘይከኣል ኣይኩነን። እቲ ኣብ ዕብዮት ሃገር መሰረታዊ ዝኹነ ሰብኣዊ ዓቕሚ ግን ካበይ ክመሃዝኩን ይኸውን።

- ዋርሳይ ይከኣሎ! ወይ ድማ፡ ኣባላት ገደብ ኣልቦ ሃገራዊ ኣገልግሎት፤
- ወነንቲ ርእሰማል ኤርትራውያን ኣብ ፈቐዶ ናይ ኣፍሪቃ ሃገራት ፋሕ ኢሎም ኣብ ዝርከቡሉ እዋን፣ ክኢላታትን ምሁራትን ኤርትራውያን ኣብ ትካላትን ዩኒቨርሲታትን ኤውሮጳን ኣመሪካን ተበቲኖም ኣብ ዘለውሉ ዕለት፣ ቊጠባዊ ፖሊሲ ኤርትራ መን ይሓንጽጽን የማሓድሮን፣ እቲ ክመጽእ ዝኸእል ኣሻቓሊ ኩነታት መጻኢ ቊጠባዊ ሂወት ኤርትራ፡ ብስም ቊጠባዊ ውህደት፡ ብኣውፊርቲ ርእሰማል ኢትዮጵያውያን ተዓብሊሉ ሓድሽ ቊጠባዊ መግዛእቲ ከስዕብ'ዶ ኣይክእልን ዝብል ፍርሓትን ስግኣትን ኣብ ቦትኡ ዘሎ እመስለኒ።

ኣብ ቀጻሊ ናይ ‘ቃለ መሕትት’ ህውተታ ክሳብ ንራኽብ ደሓን ቀንዩ።